

Cal Prim

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A la zona del Clot del Pou a la part nord-oest del veïnat del Roser i al costat de l'antic camí ral
Emplaçament	Pista de Bagà a Gisclareny (PK.12,5) passat el veïnat de Berta seguir direcció el Roser. 250 m
Alçada:	1312
Coordenades:	
Latitud:	42.25018
Longitud:	1.7826
UTM Est (X):	399573
UTM Nord (Y):	4678271

Classificació

Número de fitxa	08093 - 93
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Modern
Segle	XIV-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Molt ben rehabilitada i restaurada conservant els trets més essencials i els valors principals de la masia
Protecció	Inexistent
Número inventari	Sí, IPA. 3347
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	08092A005000610000YW
Autoria de la fitxa	Pere cascante i Torrella

Descripció

Important conjunt arquitectònic de la masia de cal Prim situada a la zona del Clot del Pou damunt de l'antic camí ral de Gisclareny a Gósol passant per coll de la Bena i al davant del veïnat del Roser. Es tracta d'una construcció formada pel cos principal de la masia, un segon cos o allargament del primer per la banda de tramuntana i un cobert adossat a llevant. El volum principal de l'edifici reuneix les característiques pròpies de les masies clàssiques de planta rectangular, tres cossos i composta per una planta baixa, dues plantes pis i unes golfes cobertes mitjançant una teulada de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta amb el carener paral·lel a la façana principal orientada a llevant on també s'hi obre la porta d'entrada. En quant a l'organització de les façanes hi ha un predomini del massís respecte el buit excepte la de migdia que està ocupada pels buits de les eixides, fet que li dona uns trets molt comuns. La distribució de la façana est es compon per la porta d'entrada o principal coronada en llinda de fusta i situada a l'extrem sud de la façana. L'acompanya una finestra de petites dimensions al costat dret i tres finestres rectangulars a la planta primera i dues més a la darrera planta. D'aquestes finestres les situades a la part de més al sud coincideixen amb l'espai de les eixides de la façana sud. La façana de migdia que coincideix amb el pinyó de la coberta està ocupada pels buits de les eixides situades a la P1 i P2 i separades per un pilar central de maçoneria que alhora serveix de sosteniment a la biga del carener. A ponent s'hi obren tant sols escasses obertures disposades irregularment al llarg de la façana i la paret de tramuntana és completament cega. Tal i com succeeix amb la resta d'edificacions de Gisclareny, aquesta casa s'aixeca aprofitant una terrassa natural. L'aparell constructiu és de maçoneria de carreus de pedra mal treballada i escairada, unida amb argamassa de calç i col·locada en filades més aviat irregulars. Únicament són amb aparell de pedra picada les cantonades i els bastiments d'algunes de les obertures de la planta baixa. Adossat a la banda de migdia s'alça un cos rectangular o pallissa cobert amb teulada a un sol vessant de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb les parets de maçoneria. A l'alçada del primer pis s'obre una gran obertura corresponent a la pallissa tapiada parcialment amb taulons i posts de fusta. Aquest cos, corresponent a les quadres i a les pallisses es conserva en bon estat com la resta de l'edificació. No s'ha pogut accedir al seu interior ja que la casa és de propietat particular i els seus amos resideixen a Barcelona.

Observacions:

Masia de tipus clàssic que ha patit diverses transformacions i evolucions al llarg del temps. Sembla que la casa ha estat ampliada com a mínim tres vegades. La part més antiga seria la de més a tramuntana, propera a la roca mare i natural i corresponent a una primera fase constructiva d'origen possiblement medieval amb reformes de mitjans del segle XVI. Seria una construcció que reuniria les característiques pròpies de les masies del terme de Gisclareny, assentades aprofitant el desnivell del terreny natural, de planta quadrada amb dos cossos i formada per una planta i un primer pis. Sembla que va ser ampliada a mitjans del segle XVII i principi del segle XVIII amb un nou volum de planta rectangular i de tres cossos que correspondria amb la part principal de la casa. Finalment a mitjans del segle XIX es va afegir el darrer cos a la banda de migdia obrint-hi unes àmplies eixides de fusta. La casa es conserva en molt bon estat ja que ha estat curosament rehabilitada i restaurada. Segons una imatge d'una postal acolorida de Gisclareny es pot veure una vista del Clot del Pou amb la masia de cal Prim en primer terme conservant l'estructura i distribució de les obertures que ens ha arribat avui dia però amb l'existència d'un porxo a la planta baixa de la façana est i també el cos adossat a llevant amb la mateixa alçada que el cos principal de la casa. L'accés es feia per una carrera que partia del camí ral i que estava delimitada per murs de pedra seca donant-li una imatge molt característica

Història

Malgrat que el nom actual de la casa correspongui als darrers temps, és molt possible que l'origen d'aquesta casa fos de l'època medieval i relacionat molt probablement amb el denominat "mas Asen". Aquest mas segons E. Martín, (Martín, E; 2005) esmenta que aquest mas conegut també amb el nom de Assen, Nazen o Azen estava situat prop del Clot del Pou . Correspondria amb un dels pocs masos que hi hauria a Gisclareny, juntament amb el mas Espunya, el mas Over, el mas Coll i el mas Carbonell. El primer seria situat al vilar d'Espunya a l'indret de sota cal Ros, el segon seria la casa actual, el tercer es situaria prop de Cal Jovell i els altres dos entre la zona del Clot i coll de la Bena. El mas del Coll el vincula amb Cal Pallaró (Martín, E; 2005 pp.3): segons el mateix autor, el mas Azen, juntament amb les altres dos eren propietat de la família Coll segons un document datat de 1490 i conservat a (AMG). Entre els tres masos acupaven 42 jornals que equivalien a 15 hectàrees. Els altres masos de (Espunya, Over) eren a mans de la família Calla. Aquestes dues famílies a mitjans del segle XV es traslladen a Bagà coincidint amb la fi de la pesta negra. A mitjans del segle XVI. Segons Martín els fogatges de 1515 mantenen els mateixos focs que el de 1497 mentre que el fogatge de 1553 i 1589 passen de sis a vuit donant a entendre que el nombre d'habitants i de masos s'incrementa. A diferència dels masos Over, Coll i Carbonell que seran esmentats fins a mitjans del segle XIX, l'antic mas Asen deuria canviar de nom en època moderna. Pensem que a mitjans del segle XVII, la casa estava a mans de la família "Corominas" procedents de Gósol i al 1690 són propietaris de l'històric mas Asèn . Sembla ser que la casa passà a denominar-se com a "casa del Clot" per la proximitat a la zona del "clot del pou" ja que en un document de 1756, la casa ja es coneixia amb aquest terme. Al cadastre de 1776 no sabem amb exactitud a quin Corominas pertany ja que hi ha diversos llocs amb el cognom Corominas i es fa difícil saber a qui pertanyia. (AHG cadastre 1776) El que si que queda clar és que en els amillaments de 1863, la casa del Clot estava a mans de la família dels Vinyas procedent de Sant Romà de la Clusa la qual va adquirir també els històrics masos de Coll i Carbonell als Bover de Sant Martí del Puig. El cap de casa Miquel Vinyas i hi havia 11 persones més grans de 7 anys, pagava una contribució rural de 2478 rals, 72 d'urbana i 560 de caps de bestiar (ACA. Llibrets de Compliment pasqual. amillament de 1863). Sembla que es tractava d'una de les masies de més rellevància del municipi. La casa no va sobreviure l'emigració del 1900. El terme Prim prové de després de la guerra. La casa es troba en molt bon estat.

Bibliografia

CABALLÈ CANTALAPIEDRA, F (1995). Les tres-centes cases de Gisclareny. Albí. ; GENERALITAT DE CATALUNYA. Cal Prim. Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya; MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. P. 60. AHG. Cadastre de 1776. ACA. Llibrets de compliment pasqual. Amillament de 1863. Extret de Martín, E; 2005. Annex 21.; ACBR. Registre de les Hipotecas. DDAA (2007) Catàleg específic de masies i cases rurals de Gisclareny

